

בחור שמוזתר על תפילה במנין בגלל גשם - לא מתאים לנו!

השכל, ואינו מבין מתי צריך להתנהג במידה זו ומתי להיפך.
הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל מספר על אדם גדול שנכנס למרן החזון איש זצוק"ל להתייעץ על שני הצעות שידוכים שהציעו לביתו - האחד למדן גדול שהחזו"א הכירו, והשני גם למדן אבל לא כמו הראשון.
מרן החזון איש זצוק"ל השיב לו יש מעלות שבזה זה נגמר, ויש מעלות שיש להם המשך!

השואל ניסה להבין - איך ניתן לדעת על מעלה אם יש לה המשך? וכיצד ניתן לזהות מי ימשך לעלות ולהתעלות?

רק אם רואים שהמדובר דבוק ביראת ה' עם במידות טובות - יש לזה המשך!

עוד מסופר על בחור שהגיע לקוסובה לשם פגישה עם אחת מאחיותיו של מרן החזון איש זצוק"ל.

כשהגיע הזמן להתפלל בדיוק ירדו גשמים, הבחור המתין שהגשם ייחלש ולא הלך.

מיד כשראה זאת מרן החזון איש זצוק"ל הגיב - אם כך אין זה עברוננו!!!

תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי. [מט:]

מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א מספר ששמע ששאלו את החזון איש על שתי הצעות שידוכים, האחד היה ירא שמים ומתמיד ובעל מידות טובות אבל לא היה לו שכל וחכמת חיים.

והשני היה פחות ממנו במעלות הנזכרות, אבל היה פיקח ובעל שכל, ושאלו את החזו"א איזה שידוך עדיף?

החזו"א לקח עט שרטט עיגול וכתב מסביב את כל המעלות, התמדה, יראת שמים, מידות טובות וכו', ובאמצע העיגול כתב 'א נארי' היינו טיפש שאין לו שכל.

והצביע ואמר - מי שאין לו שכל, הרי הוא מתמיד בלא שכל, וירא שמים בלא שכל, ובעל מידות טובות בלא שכל - מעלות שאינן הולכות לפי השכל אינן שוות כלום!

ובאמת כן מפורש בגמרא [נדרים מא.]. "דדא ביה כולא ביה, דלא דא ביה מה ביה, דא קני מה חסר, דא לא קני מה קני", אדם שאין לו דעה ושכל, זה כמו שאין לו כלום.

גם אם יהיו בו מעלות טובות ומיוחדות, יתנהג בהם שלא לפי

דבר שכל עתיד דורותיו תלוי בו - אין לו שיעור

מסביר **הגאון רבי אברהם ארלונגר שליט"א** שכל הדין של חומש אינו אלא למצוה פרטית, אבל דבר שכל עתיד הדורות של צאצאיו תלוי בזה - שאני.

שהלא ע"י זה זוכה שבניו יהיו ת"ח - ודדא ביה כולא ביה, ודלא דא ביה מה ביה - ואורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, בדברים כאלו אין מקום לתת הגבלה ושיעור!

ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו ת"ח ואל ישא בת ע"ה שאם מת או גולה בניו ע"ה. [מ"ט.]

הנה נפסק ובשו"ע [תרנ"ו בהגה] שהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש - ולא רק לצדקה אלא לכל מצוה.

וצריך עיון מדוע כאן נצטווה אדם לבזבז כל מה שיש לו?

למה דווקא ר' יוסף טען 'תנאי שקלת מעלמא'?

קרי רב יוסף אנפשיה 'ורב תבואות בכח שור'.
 ופירש שם רש"י: מלחמתה של תורה - הוריותיה ולעמוד על בוריה ועל עיקרה, לא כאדם המפולפל ומחודד ובעל סברא ולא למד משניות וברייתות הרבה, כי מהיכן יתגלה הסוד? אלא בבעל משניות הרבה, שאם יצטרך לו טעם בכאן ילמדנו מתוך משנה אחרת, או אם יקשה לו דבר על דבר יבין מתוך משניות הרבה שבידו - הא מני פלוני היא ששמענוהו במקום אחר אומר כך.

ולכן ר' יוסף יכל לבוא בתביעה אל מי שלא בקי - איך אפשר לתרץ או למחוק משניות, מבלי להיות בקי גדול?

אמר רב הונא סמי קילתא מקמי חמירתא, רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא? תנאי היא! [מה:]

הגאון רבי יצחק פנחס גולדווטר שליט"א בדק ומצא שבכל הש"ס מוזכר הביטוי 'תנאי שקלת מעלמא? חמשה פעמים, ובכולם ר' יוסף הוא זה שאומר אותו.

ומסביר שר' יוסף לשיטתו במסכת סנהדרין [מב.]. שנאמר שם על הפסוק 'כי בתחבולות תעשה לך מלחמה' א"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן במי אתה מוצא מלחמתה של תורה? במי שיש בידו חבילות של משנה!

מה הבעיה לאסור דבר מותר?

אבל אם גם השניה היתה 'קופה שלחולין', שתיים היו נאסרות.
מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל אומר המקרה הזה הוא דוגמא למה שמתוודים בוידוי של רבנו ניסים - 'את אשר התפרץ אסרת, ואשר אסרת התפרץ'.

שאם אדם החמיר על 'קופה שלחולין' והחליט שהיא קופה של תרומה לחומרה - הרי עלול לצאת מזה מכשול שיתיר אח"כ את הקופה שלידה, אם יפול לאחת מהם תרומה.

שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה, ולפניהם ב' סאין אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו אלו לתוך אלו - מותרין, שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו, תרומה לתוך תרומה נפלה. [מד.]

הנה הדין הזה - שאנו מכשירים את הקופה של החולין, הוא תלוי בקופה שלידה - שאם היא תרומה, אנו אומרים שהתרומה נפלה אליה.

אהבת הקב"ה אלינו היא אהבת אב לבנו!

האומה, אך האמת הוא שאהבת הקב"ה אותנו אינה תלויה בשום סיבה וטעם, כי אהבתו יתברך היא אהבת אב לבנו!

האב אינו אוהב את בנו מתוך מעלתו או יופיו וטובו, אלא מתוך ההרגש הטבעי שאינו תלוי בשום סיבה וטעם, ואדרבה, מפני שהוא אוהב את בנו, ממילא הוא רוצה שבנו יהיה טוב ויפה - כן היא אהבת הבורא יתברך אלינו, אינה תלויה בשום טעם.

"חביבין ישראל שנקראו בנים למקום" - היסוד הוא אהבה, אין שום סיבה וטעם מדוע נקראו "בנים", וכל התורה והמצוות, הכל יוצאונלקח מן אשר "חביבין ישראל".

"אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת", - ומכח זה "תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת".

והיא תפלת אחד-הראשונים שהתפלל: הרבה פעמים פשעתי וחטאתי, ונחמתי רק שמזרע ישראל אני, מזרע האבות.

אשריכם ישראל.

תנא רבי חייא כל העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר 'תורה צוה לנו משה מורשה' אל תקרי מורשה, אלא מאורסה. [מט:]

אמנם הגמרא מדברת על גנותו של עם הארץ, אבל **הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוויץ זצוק"ל** [המשגיח ממיר] מדגיש כאן את הנקודה שכל-אחד, אפילו עם-הארץ שלא למד מעולם, יש לו גם כן חלק בתורה!

כי התורה מורשה לכל קהילות יעקב! הפשט הוא, שגם עם-הארץ שלא למד תורה מימיו, יש לו חלק בנשמת-ישראל, וחלק בתורה! במדרש [ויקרא ט' ג'] מסופר על עם הארץ שבא בתביעה לרבי ינאי, באומר - ירושתי אצלך!

הוא שמע ילדים שלומדים את הפסוק "מורשה קהלת יעקב" - "מורשה קהלת ינאי" אין כתיב כאן, אלא "קהלת יעקב"!

ה'עולם' טועה בחשבו שהקב"ה אוהב את ישראל מפני מעלת

מדוע אסור לע"ה לאכול בשר?

והענין הוא שברגע שמלאכי השרת שמעו שמרע"ה בא לקבל את התורה לפני הקב"ה - חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה **לבשר** ודם?

ומבואר שם שאדרבא דווקא בגלל שיש לאדם יצר הרע - לכן הוא מתאים לקבל את התורה - כדי להתגבר על יצרו! ואם אינם מקבלים את התורה, אינם צריכים להיות בגוף 'בשר ודם'...

וממילא מי שאינו לומד תורה ואינו מתגבר על יצרו מדוע שיאכל ויוסיף לעצמו עוד בשר?

הגאון רבי יהודה ליב חסמן זצוק"ל אמר שכל ההיתר שניתן לאדם לאכול בעל חי אחר הוא רק מפני שהוא בדרגה יותר גבוהה ממנו - והאכילה מעלה ומתקנת את המאכלים.

אבל כל זה רק ביהודי שאוכל 'לשובע נפשו' - לשעבד את הגוף הגשמי שלו ושל הבעל חי - לרוחניות ולתורה.

אך עם הארץ שאין לו שייכות לתורה - אין לו היתר והצדקה לאכול בשר.

תניא ר' אומר עם הארץ אסור לאכול בשר, שנאמר 'זאת תורת הבהמה והעוף' כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף. [מט:]

מדוע באמת אסור לעם הארץ לאכול בשר בהמה ועוף?

הגאון רבי מאיר שמחה מדוויסק זצוק"ל מסביר [משך חכמה במדבר י"א ד'] שבשר מגביר את התאוה, כיוון שהוא מגיע מבעל חי שיש לו תאוות.

ולכן אסור לעם הארץ לאכול בשר, היות שזה מגביר את כח המתאוה, ואין בו תורה שתתן בו כח להתאפק על תאוותו, וכמו שאמרו בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין.

הגאון רבי יהונתן שרגא דומב שליט"א מסביר את השייכות בין לימוד התורה לבשר על פי הגמרא שבת [קכט:] שמסוכן להקזי דם בערב חג השבועות, מפני שבזמן מתן תורה יצא מזיק ששמו "טבוח", ואם לא קבלו ישראל את התורה, "הוה טבח להו **לבשריהו ולדמיהו**".

האם מותר לייצר מזון כשר שטעמו דומה לחזיר?

וענה לו שהגמרא [חולין קט:] מספרת על דבריה של ילתא לרב נחמן - שכל דבר שהתורה אסרה, נתנה לנו דבר מותר באותו הטעם.

ולכן אם אדם אוכל מן - אפילו שטועם איסור, כיון שיודע שהוא דבר-היתר אין בדבר איסור.

מלבד מה שהמן היה מעשה שמים, ואם היה איסור כשחושב לאכול איסור - המן לא היה מתהפך לכך.

ולפי זה יהיה מותר לשווק מוצר כשר למהדרין בטעם דבר אחר!

אבל **מן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל** אמר שמסברא [לולא דברי החיד"א] היה לנו להמנע מאכילת דבר שיש בו טעם חזיר וכדומה, כדי להיזהר מהכיעור.

ולא דמי לשיבוטא או לכחלא, שהשי"ת יצר אותם בעולמו והם כשרים בתכלית, אבל לחתור ולמצוא טעם של חזיר שהשי"ת תיעב אותו - גם עלינו לתעבו ולא לאכלו.

לכדתניא משרת ליתן טעם כעיקר, שאם שרה ענבים במים, ויש בהן טעם יין, חייב. מכאן אתה זן לכל התורה כולה. [מג:]

הנה מבואר שיש איסור גם בטעם, ויש לדון האם ראוי להימנע מכל 'טעם-איסור' - אילו שאין בו אפילו משהו מהאיסור?

השאלה הזו התעוררה כשהגיעו יהודים מברית המועצות, והורגלו שם לאכול דבר אחר ה"י, ועתה שזכו לחזור בתשובה קשה להם להימנע ממזון שהורגלו בו.

האם מותר לייצר עבורם מזון כשר, שטעמו כטעם חזיר?

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א השיב לפי דברי החיד"א שנשאל ע"י גביר נכבד על הימן' שהיה טעמו משתנה כטעם הדבר שאדם חפץ, מי שחשב לאכול חזיר או שאר איסורים, האם עבר איסור?

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל
ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

ניתן להשתתף בהוצאת העלון בנדרים פלוס
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים